

Sygnatura akt I 1Ca 327/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 13-10-2017 r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Złoty

Sędzia: SO Aleksandra Bolczyk - spr

Sędzia: SO Iwona Przyłębska- Grzybowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Szulc

po rozpoznaniu w dniu 13-10-2017 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) SA

przeciwko I. M., J. M.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Koninie

z dnia 25-04-2017r. sygn. akt III RC 376/16

1. Oddała obie apelacje.
2. Odstępuje od obciążania pozwanych kosztami zastępstwa adwokackiego powoda w postępowaniu apelacyjnym.
3. Przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Koninie na rzecz radcy prawnego A. Ł. kwotę 221,40 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwany w postępowaniu apelacyjnym.

Aleksandra Bolczyk Iwona Złoty Iwona Przyłębska- Grzybowska

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 lipca 2016 r. (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystąpił przeciwko I. M. i J. M. o ustanowienie rozdzielności majątkowej oraz o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż jest wierzycielem B. M. na mocy tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty wydanego dnia 16 lipca 2013 r. przez Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) i w ramach prowadzonego przeciwko pozwanej postępowania egzekucyjnego nie uzyskał zaspokojenia, a jedynym składnikiem

majątku dłużniczki, do którego powód może skierować egzekucję jest nieruchomości położona w S., która jednak wchodzi w skład majątku wspólnego pozwanych.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zwolnienie od kosztów sądowych i ustanowienie dla strony pozwanej pełnomocnika z urzędu. W uzasadnieniu pozwana podniosła, że kredyt został zaciągnięty za zgodą małżonka, więc nie zachodzi konieczność ustanowienia rozdzielności majątkowej, a nadto, że uwzględnienie powództwa wpłynie niekorzystnie na warunki egzystencji strony pozwanej.

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017r. Sąd rejonowy w Koninie ustanowił w małżeństwie stron I. M. i J. M. zawartym w dniu 24.09.1988r. przed Kierownikiem USC w S. za numerem aktu małżeństwa (...) (...) rozdzielność majątkową z dniem 4 lipca 2016r. ,

odstąpił od obciążania pozwanych kosztami procesu, zasądził od Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Koninie) na rzecz Kancelarii Radcy Prawnego A. Ł. kwotę 885,60zł. tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwany z urzędu .

U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego legły następujące ustalenia faktyczne i wywody prawne .

I. M. i J. M. pozostają od 24 września 1988 r. w związku małżeńskim , w małżeństwie nie ustanowili ustroju umownej rozdzielności majątkowej.

Z małżeństwa pozwanych pochodzą trzy córki w wieku 29, 28 i 22 lat. Pozwani przez cały czas prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, zamieszkują wraz z 2 córkami oraz z matką pozwanej, T. K. w domu znajdującym się w S. przy ul. (...), który jest objęty wspólnością majątkową małżeńską. K. M., córka pozwanych samotnie wychowuje niepełnosprawne dziecko, pobiera na nie świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 1400 zł. Córka stron E. M. odbywa staż, otrzymuje minimalne wynagrodzenie za pracę. T. K., matka pozwanej, utrzymuje się z renty rodzinnej w wysokości 1.100 zł, którą całkowicie przeznaczają na swoje utrzymanie. Osoby współzamieszkujące wraz z pozwany partycypują w kosztach utrzymania i użytkowania nieruchomości. Głównym dochodem pozwanych są zarobki I. M., która jest zatrudniona przez Urząd Miasta w S., jej zarobki po potrąceniu komorniczym wynoszą ok. 1200 zł miesięcznie. W 2015 r. dochód osiągnięty przez pozwaną wynosił 29.654,94 zł. Pozwana leczy się na depresję, a także na schorzenia związane z nogą, w związku z czym uczęszcza na rehabilitację. Zgodnie z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności jest ona uznana za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym do dnia 31.10.2020 r.

Pozwany J. M. od 2009 r. nie posiada stałej pracy, podejmuje jedynie prace dorywcze na okres 6 miesięcy, otrzymując ok. 1000 zł wynagrodzenia za każdy miesiąc pracy. Pozwany J. M. jest współwłaścicielem samochodu osobowego F. (...), o wartości 900 zł, który nie podlega zajęciu egzekucyjnemu. Pozwani nie mają konta bankowego. Pozwany J. M. nie ma żadnego zadłużenia, w 2015 r. nie osiągnął żadnego dochodu. Pozwany przyjmuje leki, jednak nie wie dokładnie jakie są ich nazwy, łącznie przekazuje na ten cel ok. 200 zł miesięcznie .

Budżetem domowym zajmowała i nadal zajmuje się I. M.. W momencie utraty pracy przez J. M. w 2009 r., pozwana w celu sfinansowania leczenia córki chorującej na padaczkę oraz w celu podreperowania domowego budżetu zaczęła zaciągać kredyty i pożyczki za zgodą męża. Początkowo pozwana zaciągała kredyty do 2.000 zł, następnie , gdy nie mogła ich spłacić, zaciągała kolejne kredyty, które przeznaczala częściowo na spłatę poprzednich zobowiązań, a częściowo na zaspokojenie potrzeb rodziny. Ostatni kredyt pozwana zaciągnęła w 2012 r.

Sąd Rejonowy ustalił , iż wobec pozwanej od 2009 r. toczy się egzekucja komornicza. Łączna kwota zobowiązań bankowych I. M. przekracza 102.000 zł i dotyczy 12 wierzycieli w sprawach egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Koninie S. O.. Większość prowadzonych postępowań egzekucyjnych została umorzona z uwagi na bezskuteczność prowadzonej egzekucji. Pozwana jest wpisana do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych.

Zobowiązanie pozwanej wobec (...) Bank (...) S.A. wynika z umowy karty kredytowej zawartej w dniu 19 czerwca 2008 r. W wyniku powstania zadłużenia w oparciu o nakaz zapłaty z dnia 16 lipca 2013 r. wydany przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) pozwana została zobowiązana do zapłaty na rzecz (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty łącznej 6.953,85 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 19 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty, a także kwotę 1.287 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.(dowód: k. 4). Sąd Rejonowy Lublin- Zachód w Lublinie dnia 26 sierpnia 2013 r. nadał ww. nakazowi klauzulę wykonalności (dowód : k. 5). Wierzyciel wnioskiem z dnia 25 marca 2015 r. zwrócił się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Koninie S. F. o wszczęcie egzekucji wobec pozwanej w celu wyegzekwowania powyższej należności. Sprawa była prowadzona pod sygnaturą akt Km 176/15. W toku działań egzekucyjnych okazało się że nastąpił zbieg egzekucji, w związku z powyższym na podstawie postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Koninie S. F. z dnia 1 lipca 2015 r., sprawa została przekazana do prowadzenia Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Koninie S. O. i jest prowadzona pod sygnaturą Km 2276/15. W związku z toczącą się egzekucją Komornik Sądowy przeprowadził postępowanie mające na celu ustalenie majątku dłużniczki. W jego wyniku dokonał zajęcia wynagrodzenia za pracę oraz wierzytelności zasiłku chorobowego, w związku z czym systematycznie potrącana jest kwota 309,29 zł miesięcznie i dzielona stosunkowo wobec wierzycieli pozwanej. Oprócz wynagrodzenia za pracę jedynym składnikiem majątku dłużniczki jest udział w nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), należącej do majątku wspólnego pozwanych, dla której Sąd Rejonowy w Koninie prowadzi księgę wieczystą (...). W związku z wnioskiem wierzyciela Komornik Sądowy wydał postanowienie o przyłączeniu wierzyciela do egzekucji z nieruchomości . Dalsze czynności egzekucyjne są dopuszczalne jedynie na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom M.. Z notatki sporządzonej przez asesora komorniczego z dnia 5.10.2016 r. wynika, że wierzyciel zrezygnował z dalszych czynności związanych z egzekucją z nieruchomości.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o akta komornicze Km 2276/15 oraz materiał dowodowy zebrany w toku niniejszego procesu, w tym w szczególności o przywołane wyżej dokumenty, których prawdziwość nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez żadną ze stron. Nadto Sąd I instancji oparł swe ustalenia na treści zeznań pozwanych – I. M. (k. 130) oraz J. M. (k. 121,131), którym dał wiarę w całości, gdyż były one jasne, spójne i klarowne, korespondowały ze sobą jak i z dostępnym w sprawie materiałem dowodowym.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Rejonowy zauważył ,że zgodnie z treścią art. 52 § 1 krio „z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez Sąd rozdzielności majątkowej”. Z kolei art. 52 § 1a krio stanowi, że „ustanowienia przez sąd rozdzielności majątkowej może żądać także wierzyciel jednego z małżonków, jeżeli uprawdopodobni, że zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków”.

Cytowany przepis przewiduje zatem , jak wskazał Sąd Rejonowy , dwie przesłanki wskazanego żądania wierzyciela, a mianowicie: istnienie prawomocnego tytułu wykonawczego oraz konieczność dokonania podziału majątku. Konieczność taka nie musi być udowodniona, lecz wystarczy ją jedynie uprawdopodobnić.

W przedmiotowej sprawie bezspornie wynika, iż powód jest wierzycielem pozwanej I. M. na podstawie tytułu wykonawczego będącego podstawą wszczęcia i prowadzenia przeciwko niej postępowania egzekucyjnego w sprawie Km (...)

Pozwana oprócz wynagrodzenia za pracę nie ma żadnego majątku. Jej wynagrodzenie za pracę jest zajęte przez Komornika Sądowego, jednak pobierane z tego tytułu kwoty są niewielkie, a ponadto dzielone pomiędzy pozostałych wierzycieli pozwanej, co powoduje, że zaspokojenie wierzyciela z otrzymywanej kwoty będzie praktycznie niemożliwe, a ponadto otrzymywana kwota w większości jest konsumowana przez koszty egzekucyjne.

W takiej sytuacji, w ocenie Sądu Rejonowego należało uznać, że powód uprawdopodobnił w sposób dostateczny, iż zaspokojenie jego wierzytelności wymaga ustanowienia w małżeństwie pozwanych rozdzielności majątkowej, będącej pierwszym krokiem do dokonania podziału ich majątku wspólnego.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, w ramach postępowania egzekucyjnego zostały wyczerpane możliwości, które mogłyby doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela z majątku osobistego pozwanej, gdyż, jak to już było wspomniane wcześniej, z egzekucji dokonywanej z wynagrodzenia za pracę osiąganego są znikome kwoty, a pozwana nie dysponuje osobistymi ruchomościami lub nieruchomościami podlegającym zajęciu. Jedynym majątkiem strony pozwanej są udziały w posiadanej w ramach wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w S. przy ul. (...), przy czym z protokołu czynności egzekucyjnych wynika, iż w przedmiotowej nieruchomości brak jest jakiegokolwiek majątku ruchomego z którego można byłoby prowadzić egzekucję, co czyniło żądanie pozwu w całości za uzasadnione.

W ocenie Sądu I instancji ustanowienie w małżeństwie pozwanym rozdzielnosci majątkowej nie narusza przewidzianej w art. 5 kc konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego przez powoda, na co powoływał się pozwany w toku procesu.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa powołując się na znaczne zadłużenie, mnogość prowadzonych postępowań egzekucyjnych, które w większości kończą się umorzeniem ze względu na bezskuteczność egzekucji. Nadto strona pozwana podniosła, że oboje małżonkowie są osobami schorowanymi, zamieszkują wraz z nimi córka z niepełnosprawnym dzieckiem oraz matka I. M., która jest osobą starszą i schorowaną, egzekucja więc z nieruchomości do której dąży powód pozbawi mieszkańców dachu nad głową. Pozwany J. M. podniósł, że wiedział o wszelkich kredytach zaciąganych przez pozwaną, aprobował ten stan, więc jego zdaniem nie ma potrzeby ustanawiania rozdzielnosci majątkowej pomiędzy stronami, gdyż wierzyciel może zaspokoić się z majątku wspólnego pozwanym.

Zdaniem Sądu argument ten jest chybiony, z tego powodu, że nawet gdyby przyjąć, że pozwany wiedział o ilości i zaciąganiu kolejnych kredytów przez żonę i udzielał dorozumianej aprobaty na ich zaciągnięcie, to zgoda ta nie wywołuje skutków prawnych wobec treści umów bankowych, których stroną jest jedynie pozwana I. M.. Jednocześnie J. M. ufa pozwanej, nadal prowadzi z nią wspólne gospodarstwo domowe, co więcej pozostaje na jej całkowitym utrzymaniu i mimo braku przeciwwskazań zdrowotnych praktycznie nie podejmuje żadnych działań, mających na celu poprawę sytuacji finansowej rodziny i wyjście ze spirali zadłużenia. Taka postawa wskazuje, zdaniem Sądu Rejonowego, że pozwani traktują wspólność majątkową małżeńską jako parasol ochronny dla uniemożliwienia skutecznej egzekucji długów jednego z nich. Skoro J. M. godził się na wszelkie czynności żony związane z zaciąganiem zobowiązań finansowych, nadal trwa z nią w związku małżeńskim i deklaruje całkowite zaufanie do jej działań, to winien przejąć wynikające z tego skutki. Tym bardziej, że jak strona pozwana sama przyznała, część kredytu przeznaczona została na zaspokajanie potrzeb rodziny. Dlatego na gruncie niniejszej sprawy, biorąc pod uwagę fakt, iż postawa pozwanym oraz ich sytuacja życiowa nie dają jakichkolwiek podstaw do przypuszczeń, że wiarygodność powoda zostanie uregulowana, oraz mając na uwadze, iż Sąd jest zobowiązany chronić interes rodziny, ale nie może pomijać interesu majątkowego wierzyciela, nie ma podstaw, by uznać sprzeczność ustanowienia ustroju rozdzielnosci małżeńskiej w małżeństwie pozwanym z art. 5 kc.

Sąd Rejonowy podkreślił iż w wyniku podziału majątku wspólnego pozwanym egzekucja zadłużenia pozwanej I. M. będzie odbywała się jedynie z ułamkowej części przypadającej pozwanej.

Zdaniem Sądu I instancji wszystkie powyższe okoliczności przemawiają za zasadnością powództwa wobec spełnienia ustawowych przesłanek ustanowienia w małżeństwie pozwanym ustroju małżeńskiej rozdzielnosci majątkowej, zgodnie z art. 52 § 1a krio i dlatego w punkcie 1 wyroku Sąd Rejonowy ustanowił ją w małżeństwie I. M. i J. M. zgodnie z żądaniem powoda, z dniem wytoczenia powództwa, tj. 4 lipca 2016 r.

W punkcie 2 wyroku, Sąd Rejonowy w oparciu o art. 102 kpc, odstąpił od obciążania pozwanym kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, uznając, iż ich sytuacja majątkowa i materialna nie pozwala na poniesienie jakichkolwiek kosztów, poza tym nie mają oni innego, poza zajęciem na użytek egzekucji, majątku.

W punkcie 3 wyroku Sąd I instancji zasądził od Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Koninie) na rzecz Kancelarii Radcy Prawnego A. Ł. kwotę 885,60 zł tytułem wynagrodzenia za pomocą prawną udzieloną z urzędu na podstawie § 4 ust. 3 w zw. z § 10 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia

przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1805).

Apelacje od powyższego wyroku wywiedli oboje pozwani zaskarżając go w pkt. 1 i 3 i zarzucając :

- naruszenie prawa materialnego art. 52§ 1a kro. przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie , co prowadziło do przyjęcia ,że powód uprawdopodobnił , iż zaspokojenie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym wymaga dokonania podziału majątku wspólnego małżonków , pomimo prowadzonej egzekucji z wynagrodzenia za pracę pozwanej, braku postanowienia komornika o bezskuteczności egzekucji z wniosku powoda , które to fakty w sposób dostateczny przemawiałyby za uprawdopodobnieniem niemożliwości zaspokojenia się powoda z innego składnika majątku pozwanej niż udział w nieruchomości do czego z kolei konieczne jest ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami , - naruszenie prawa materialnego art. 5 kc. w zw. z art. 52§1a kro. poprzez niezastosowanie konstrukcji nadużycia prawa i przyjęcie ,że ustanowienie rozdzielnosci majątkowej nie prowadzi do naruszenia zasad współżycia społecznego w postaci dobra i integralności rodziny w sytuacji , gdy konstrukcja z art. 5 kc. winna być stosowana w wyjątkowych sytuacjach , a w przedmiotowej sprawie taka zachodzi,
- naruszenie art. 233§1 kpc. poprzez jego błędne zastosowanie przejawiające się w analizie częściowej , a nie wszechstronnej , zebranego w sprawie materiału dowodowego , z pominięciem dokumentów , o które wnioskowała strona pozwana , w piśmie z dnia 29 listopada 2016r. , co skutkowało uznaniem ,że powód nie ma możliwości dochodzenia swej wierzytelności z majątku wspólnego pozwanych małżonków , w sytuacji , gdy właściwie dokonana analiza materiału dowodowego nakazuje stwierdzenie , że powód może egzekwować należność z majątku wspólnego , ponieważ drugi małżonek wyraził zgodę na zaciągnięcie zobowiązania wobec powoda .

Ponadto pozwani wnieśli o przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci umowy o prace pozwanego , pisma pozwanej do powoda w sprawie porozumienia co do spłaty długu , pisma powoda o braku zgody na propozycję pozwanej oraz ugód zawartych z innymi wierzycielami .

W oparciu o powyższe pozwani wnieśli o zmianę wyroku w pkt. 1 poprzez oddalenie powództwa oraz w pkt. 3 poprzez przyznanie od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Koninie na rzecz radcy prawnego A. Ł. kwoty 1771,20 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu każdemu z pozwanych , przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwany z urzędu w postępowaniu apelacyjnym .

W odpowiedzi na apelacje powód wniósł o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kosztów postępowania , w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych .

Sąd Okręgowy zważył , co następuje :

Apelacje pozwanych okazały się być niezasadnione .

Dodany art. 52§ 1a krio. obowiązujący od 20 stycznia 2008 r. przyznaje wierzycielowi legitymację procesową do wystąpienia z żądaniem ustanowienia rozdzielnosci majątkowej i dotyczy sytuacji, w której uprawnienie do żądania ustanowienia rozdzielnosci majątkowej ma wierzyciel jednego z małżonków. Skorzystanie więc z tego uprawnienia wymaga istnienia po stronie powoda przymiotu wierzyciela. Do wykazania tego przymiotu jest wystarczający ważny tytuł wykonawczy wystawiony na rzecz powoda przeciwko jednemu z małżonków. Wierzyciel powinien wykazać istnienie stwierdzonej tytułem wykonawczym wierzytelności w stosunku do jednego z małżonków i uprawdopodobnić, że zaspokojenie tej wierzytelności wymaga podziału majątku wspólnego. Wierzyciel nie musi wykazywać ani ważnych powodów, ani , wbrew temu co twierdzą apelujący , bezskuteczności egzekucji. Wystarczy wykazanie, że nie może otrzymać klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową art. 787 kpc. . Nie jest też konieczne uprzednie skierowanie egzekucji do majątku osobistego dłużnika oraz do składników jego majątku wymienionych w art. 41 §2 i wykazywanie jej bezskuteczności. Ustanowienie przez sąd rozdzielnosci oznacza ustanie ustawowej wspólności majątkowej i przynależenie do majątku każdego z małżonków udziału w dotychczasowym majątku wspólnym.

Powód udowodnił, przedkładając prawomocny nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym w sprawie o sygn. VI Nc – e (...) przez Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie, że przysługuje mu wierzytelność wobec pozwanej. Uprawdopodobnił nadto, że zaspokojenie tej wierzytelności nie jest możliwe ani z majątku osobistego pozwanej, gdyż takiej pozwana nie posiada, ani z majątku wspólnego pozwanych.

Pamiętać przy tym należy, iż ustawodawca wyłącza zastosowanie szczególnych przepisów o postępowaniu dowodowym, jeżeli ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu (art. 243 kpc.). Podkreśla się, iż uprawdopodobnienie nie stwarza stanu pewności co do istnienia stanu faktycznego, ale stwarza stan uwiarygodnienia zaistnienia danego stanu faktycznego. Podlega jednak ocenie sądu zgodnie z zasadą swobodnej oceny środków dowodowych. W doktrynie wskazuje się, iż najczęściej do uprawdopodobnienia danych okoliczności faktycznych wystarcza pisemne oświadczenie osoby trzeciej, pojawił się nawet pogląd, iż do uprawdopodobnienia okoliczności, o których mowa w art. 52§1a kro. wystarczy pisemne oświadczenie wierzyciela, iż dla zaspokojenia wierzytelności wymagany jest podział majątku wspólnego małżonków, jeżeli w oświadczeniu wierzyciel wskaże na okoliczności, dotyczące np. charakteru wierzytelności, uzasadniające przypuszczenie, iż bardziej korzystne dla wierzyciela będzie zaspokojenie się z części majątku wspólnego, która przypadnie małżonkowi dłużnikowi po podziale, niż prowadzenie egzekucji z niektórych składników majątku wspólnego (por. G. Jędrejek Powództwo o ustanowienie przymusowego ustroju majątkowego [w:] Intercyzy. Pojęcie. Treść. Dochodzenie roszczeń Rozdział V. Dochodzenie przez osoby trzecie roszczeń wynikających z umów majątkowych małżonków). Termin "uprawdopodobnienie" nie jest definiowany przez przepisy prawa, należy więc w tym zakresie posilkować się poglądami doktryny prawa cywilnego oraz stwierdzeniami zaczerpniętymi z orzeczeń sądowych. Sąd Najwyższy w orzeczeniach z dnia 19 czerwca 1951 r. (zob. por. C 398/51; OSN 1951, nr 3, poz. 89), z dnia 9 września 1961 r. (zob. por. 4 CZ 54/61; OSPiKA 1962, nr 11, poz. 289) stwierdził, że sąd może uznać jakieś twierdzenie za uprawdopodobnione tylko wtedy, gdy "nabierze przekonania", iż tak właśnie jest. Istotnym jest, że nie musi to zostać udowodnione.

Kluczowe w przedmiotowej sprawie jest ustalenie, że dług pozwanej wobec powoda jest jednym z wielu, jakie ją obciążają, nie został zaspokojony nawet w części, co więcej ma tendencje wzrostową, a jedynym majątkiem (wspólnym z mężem) jest nieruchomości zamieszkiwana przez pozwanych i ich rodzinę. Z zeznań samych pozwanych oraz pisma reprezentującego ich pełnomocnika z dnia 29 listopada 2016r. wynika, co trafnie zaakcentował Sąd Rejonowy, że zadłużenie pozwanej jest znaczne, toczy się przeciwko niej kilkanaście postępowań egzekucyjnych, nie posiada ona żadnego majątku osobistego, a wynagrodzenie za jej pracę zajęte jest przez organ egzekucyjny. Prowadzona przez pozwaną gospodarka finansowa rodziny, akceptowana bez zastrzeżeń przez pozwanego, w której na pokrycie istniejących zobowiązań zaciągane są kolejne, a pozostała ich część przeznaczana jest na cele konsumpcyjne, doprowadziła do skrajnie niekorzystnej sytuacji majątkowej pozwanych. Analiza wymienionych wyżej okoliczności słusznie zatem doprowadziła Sąd Rejonowy do uwzględnienia powództwa, co w konsekwencji przesądza o nietrafności sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 52§1a kro.

Za chybiony uznać należy również zarzut naruszenia przepisu postępowania art. 233§1 kpc. Ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego są prawidłowe, znajdują potwierdzenie w przeprowadzonych dowodach, ocenionych bez naruszania zasad swobody sędziowskiej. Należy ponadto zauważyć, że kwestionowanie ustalonego stanu faktycznego poprzez zwalczanie przez stronę zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać tylko na przedstawieniu własnej korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń i ustaleń stanu faktycznego opartej na własnej ocenie, lecz konieczne jest przy tym posłużenie się argumentami jurydycznymi, a więc wykazanie, że określone w ww. artykule kryteria wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wynik sprawy. Natomiast, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów, choćby nawet dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dowodowego dałoby się wysnuć również logiczne wnioski odmienne (zob. postanowienie SN z dnia 29 listopada 2002 roku, sygn. IV CKN 32/01, LEX 487526 i wyrok z dnia 27 września 2002 roku, sygn. IV CKN 1316/00, LEX 80273).

Odnosząc się do zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 5 kc. stwierdzić należy, iż Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 4 kwietnia 2014 r. II CSK 387/13 wskazał, iż „należy dopuścić, w drodze wyjątku, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, możliwość zastosowania przewidzianej w art. 5 k.c. konstrukcji nadużycia prawa w sprawach, w których wierzyciel jednego z małżonków dochodzi na podstawie art. 52 § 1 a k.r.o. w procesie przeciwko obojgu małżonkom ustanowienia między nimi rozdzielnosci majątkowej. Sąd I instancji słusznie uznał, iż w niniejszej sprawie z taką wyjątkową sytuacją nie mamy do czynienia.

Zgodnie z art. 5 k.c. uprawniony nie może wykonywać swego prawa sprzecznie z zasadami współżycia społecznego przez które, w myśl dominującego w doktrynie poglądu, rozumie się oceny moralne wyrażone w postaci uzasadnionych przez te oceny normy postępowania (normy moralne). Za takie wartości uznaje się dobro rodziny i jej integralność.

Zważając z jednej strony na dobro rodziny pozwanych, Sąd nie może również tracić z pola widzenia interesu wierzyciela. W okolicznościach nin. sprawy nie było podstaw do zakwalifikowania żądania strony powodowej ustanowienia rozdzielnosci majątkowej między

pozwanymi jako zachowania stanowiącego nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c. Pozwana nie obsługuje zadłużenia wobec powoda, pozwany pozostaje przez długi okres czasu bez zatrudnienia i nie wspiera żony w utrzymaniu rodziny. Informacja zawarta w jego apelacji odnośnie podjęcia przez niego pracy nie została potwierdzona – do apelacji nie dołączono ani zaświadczenia od ewentualnego pracodawcy ani umowy o pracę, pomimo że o przeprowadzenie dowodu z takiego dokumentu wnioskował pełnomocnik pozwanych. Poza pozwanymi w nieruchomości mieszkają inni członkowie ich rodziny, którzy osiągają dochody i którzy byli również, jak wynika z zeznań pozwanej, beneficjentami wypłaconych jej pożyczek, powinni zatem wspomóc pozwaną w ich spłacie.

Nie można przy tym zapominać, że skutkiem uwzględnienia powództwa wierzyciela o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej jest wyłącznie otwarcie się możliwości zaspokojenia należności wierzyciela z udziałów małżonka dłużnika w przedmiotach należących do majątku wspólnego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy apelację pozwanych jako nieuzasadnioną oddalił po myśli art. 385 kpc. Na podsądnie art. 102 kpc. odstąpił od obciążania pozwanych kosztami zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu odwoławczym mając na uwadze ich trudną sytuację materialną i zdrowotną - liczne zadłużenia, niewielkie dochody, schorzenia na które cierpią i które generują określone wydatki na ich leczenie.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwany w postępowaniu apelacyjnym Sąd odwoławczy orzekł na podstawie § 10 ust. 1 pkt. 6 w zw. z § 16 ust. pkt. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016. (Dz.U. z 2016r., poz. 1715) uznając za uzasadnione przyznanie wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego pełnomocnika, pomimo reprezentacji w sprawie obojga pozwanych. Po stronie pozwanych w nin. sprawie występowało współuczestnictwo materialne, ich interesy były zbieżne, apelacje sporządzone przez pełnomocnika w zasadzie tożsame w ich treści.

Aleksandra Bolczyk Iwona Złoty Iwona Przyłębska Grzybowska